

ERKEN PLANLAMA

TURKISH

Erkenden planlama yapmak, hem bunaması olan hastaların, hem de aileleri ve bakıcılarının mali ve hukuki işlerini kontrol altına almalarını oldukça kolaylaştırır. Bu broşür erkenden plan yapmanın yöntemlerini ele alır ve yardımcı olabilecek kişi ve kuruluşların bir listesini verir.

Bunama herkesi farklı etkiler. Para hesabı yapma ve iş kararları verme yetisini kimileri daha rahatsızlığın başlarında yitirirken, kimileri de uzun süre bu yetilerini muhafaza eder.

Ne var ki er ya da geç bu beceriler zayıflayacak ve bunaması olan kişi kendi mali ve hukuki kararlarını veremeyecek duruma gelecektir.

Önceden plan yapma

Önceden plan yapmak, ailelerin ve bakıcıların, bunaması olan kişinin işlerini yürütmelerini kolaylaştırır. Bunun yanı sıra, böylelikle, bunaması olan kişinin, bu planların yapılmasına katılmasına ve isteklerinin istedikleri şekilde yerine getirilmesini garanti altına alınmasına fırsat verir.

Mümkün olduğu durumlarda, bunaması olan kişi henüz tartışmalara katılabilecek ve yasal olarak belgeleri imzalamaya mümeyiz iken, uzmanlardan tavsiye alın.

Parasal konular

Eğer bir banka hesabı ortaksa, bunaması olan kişinin eşi, herhangi bir düzenlemeye gerek olmadan bu hesap üzerinde işlem yapmayı sürdürebilir. Ne var ki, bunaması olan kişi hesapta uygun olmayan işlemler yapıyorsa ya da hesap yalnızca onun adına ise, sorunlar yaşanabilir. Bu gibi sorunlarla karşılaşmamak için, bunaması olan kişi, henüz yasal yeterliliği varken, başka bir kimseye hesap işlemlerini yapmak üzere yetki verebilir. Şurasını akılda tutmak önemle gerekir ki, kişi artık yasal olarak mümeyiz olmadığı zaman verilen yetki geçersiz hale gelecektir. Kişi bu düzenlemelerde değişiklik yapmaya yanaşmıyorsa, nasıl bir çözüm bulunabileceğine ilişkin banka müdürün görüşünü almak yararlı olabilir.

İlerisi için planlama yapmak şu anlama gelir:

- Tüm mali hesaplarda ortak imzanızın bulunması
- Gelecekteki mali konuları bir mali danışmanla görüşmek
- Bunaması olan kişinin parasına ne zaman ve nasıl erişeceği konusunda düzenlemeler

Kimler yardımcı olabilir?

- Banka müdürü
- Akredite mali danışman
- Avukat
- Alzheimer's Australia kuruluşu

Sürekli Vekâletname (Enduring Power of Attorney)

Birçok eyalet ve bölgede, imzalayan kişi imzalama sırasında yasal yeterliliğe sahipse, sürekli vekâletname (enduring power of attorney) olarak adlandırılan bir belge imzalaması mümkündür. Sürekli vekâletname, vekâletnameyi veren kendi

mali işlerine bakamayacak duruma geldiği zaman, başka bir kişinin bu işlerle ilgilenmesine olanak sağlayan yasal bir düzenlemedir. Herhangi bir hastalık ya da tanısı olmayan bir çok kişinin de sürekli vekâletnamesi vardır.

Sıradan ya da genel vekâletname yoluna gidilebilirse de, bu vekâletname ancak ilgili kişi yasal yeterliliğe sahip olduğu sürece geçerlidir. Sürekli vekâletname ise, iptal edilmedikçe, kişinin ölümüne kadar sürer.

Sürekli vekâletnamenin bir avantajı, kişi mali ya da hukuki konularda, kendileri ilgilenemeyecek duruma geldikten sonra da, bir başkasını kendileri adına bu işlerle ilgilenmesi için atamasına olanak sağlamasıdır.

İlerisi için planlama yapmak şu anlama gelir:

- Bunaması olan kişi henüz bir sürekli vekâletname hazırlamamışsa, bunu hazırlama konusunda, tanı konulduktan sonra en kısa sürede ve henüz bunu yapma yetisine sahipken, düşünme fırsatına sahip olmasını sağlamak
- Aile ve bakıcıların kendilerinin de rahatsızlanması durumunda işlerinin iyi takip edilmesini sağlamak için, onların da sürekli vekâletname yaptıklarını sağlamak
- Sürekli vekâletnamenin bir kopyasını kendilerinde bulundurmak ve bunun nerede tutulduğunu bilmek

Kimler yardımcı olabilir?

- Avukat
- Hukuk derneği ya da enstitüsü (*The Law Society/ Institute*) ya da Yasal Yardım Kurumu (*Legal Aid*)
- Kamu savunmanı (*Public Advocate*) ya da kamusal vasi (*Public Guardian*)
- Alzheimer's Australia kuruluşu

Vasiyetname

Vasiyetname ölen bir kişinin mal varlığının nasıl dağıtılacağı konusunda talimat verir. Vasiyetname sadece vasiyette bulunan kişinin vasiyet sonuçlarını anlayabildiği durumlarda yasal olur, bu nedenle, bunaması olan kişi bir vasiyetname hazırlamak ya da mevcut vasiyetnamesini güncellemek istiyorsa, bunu henüz imzalamaya yeterli iken yapmalıdır.

İlerisi için planlama yapmak şu anlama gelir:

- Güncel bir vasiyetname bulunması
- Bunu icra edecek olan kişinin kim olduğunun ve vasiyetnamenin nerede tutulduğunun bilinmesi

Kimler yardımcı olabilir?

- Avukat
- Hukuk derneği ya da enstitüsü (*The Law Society/ Institute*) ya da Yasal Yardım Kurumu (*Legal Aid*)
- Alzheimer's Australia kuruluşu

Tıbbi tedavi konusundaki kararlar

Eğer tıbbi tedavinizle ilgili kararlar alma konusundaki yasal yeterliliğinizi yitirirseniz, bir başkasının bu kararları sizin yerinize alması gerekecektir. Birçok eyalet ve bölgede, güvendiğiniz bir kimseyi bu kararları almak üzere atayabilirsiniz. Önceden planlamamışsanız, her eyalet ve bölgede yasalar belirli bir mahkemenin sizin yerinize karar almak üzere birisini atmasına izin verir.

Tıbbi teavi ile ilgili kararlar hakkında önceden plan yapmak için iki yöntem vardır:

- Sağlık konularını kapsayan bir sürekli vekâletname. Bu sağlık konularında sizin yerinize karar alması için bir kimseyi atamanıza olanak sağlar
- Bir ön direktif (*advance directive*), bu, tedaviniz hakkındaki dilekelerinizin yer aldığı yazılı bir belgedir

Bazı eyalet ve bölgelerde bu belgeye değişik adlar verilebilirse de, belge büyük ölçüde aynı işe yarar.

İlerisi için planlama yapmak şu anlama gelir:

- Bunaması olan kişinin sağlık konularını kapsayan sürekli vekâletname ya da ön direktif hazırlamasına fırsat sağlanması
- Belgenin bir kopyasının bulunması ve bunun nerde tutulduğunun bilinmesi

Kimler yardımcı olabilir?

- Avukat
- Hukuk derneği ya da enstitüsü (*The Law Society/ Institute*) ya da Yasal Yardım Kurumu (*Legal Aid*)
- Kamu savunmanı (*Public Advocate*) ya da kamusal vasi (*Public Guardian*)
- Alzheimer's Australia kuruluşu

Vasilik (Guardianship) ve Kayımlık (Administration)

Birçok eyalet ve bölgede, artık kendi kendisi için karar verme yetisine sahip olmayan kimselere bir vasi ya da kayımlık atama yetkisine sahip bir Vesayet Kurulu (Guardianship Board) ya da hakem heyeti (Tribunal) bulunur. Bunaması olan kişinin işlerinin yürütülmesinde bir sorun, ya da o kişi için en iyisinin ne olduğu konusunda bir uyuşmazlık varsa, bir vasi ya da kayımlık atanması için başvuru konusunun düşünülmesi gerekebilir.

Bir vasi ya da kayımlık atanması için başvuru gerekmeyeceği ve bu konuda nasıl bir yol izlenmesi gerektiği konusunu görüşmek için Alzheimer's Australia ile bağlantı kurulabilir.

AYRINTILI BILGI

Alzheimer's Australia destek, bilgilendirme, eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunar. **1800 100 500**'den Ulusal Bunama Yardım Hattını (National Dementia Helpline) arayın.

Ayrıntılı bilgi ve diğer bilgilendirme broşürlerimizi okumak için fightdementia.org.au adresindeki internet sitemizi ziyaret edin